

Oya Tokgöz* ile Türkiye’de Medya ve İletişim Çalışmaları Üzerine Söyleşi

Söyleşi ve Düzenleme: Hediyeullah Aydeniz*

Medya ve iletişimi odağa alan akademik çalışmaların yürütüldüğü kurumsal yapı olarak iletişim fakülteleri üzerinden bir kurumsal tarih çalışmasını yapmak mümkündür. Ancak alanın isimlendirilmesi konusunda farklı kullanımların alan literatüründe yer almaya devam ettiğini dikkate aldığımızda akademik bir çalışma alanı olarak disipliner tartışma noktasında bir soruyu size yöneltmek isterim. Nermin Abadan-Unat Hoca'nın 1972'de çıkan kitabında kullanılan "basın yayın bilimi" isimlendirilmesini dönemsel olarak kabul etsek bile günümüzde "İletişim Bilimi (Communication Science)", "İletişim Bilimleri (Communication Sciences)", "Medya ve İletişim Çalışmaları (Media and Communication Studies)", "İletişim Çalışmaları (Communication Studies)" isimleri Türkiye’de ve Türkçe literatürde kullanılmaya devam edilmektedir. Medya ve iletişim çalışmalarını konu edinen akademik çalışma alanının isimlendirilmesi konusundaki değerlendirmeleriniz nelerdir, bu tür farklı kullanımların olmasının sizce sebebi nedir? Siz hangi kullanımın doğru ve tercih edilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz; iletişim bilimi mi, iletişim bilimleri mi, medya ve iletişim çalışmaları mı yoksa iletişim çalışmaları mı?

Prof. Dr. Nermin Abadan-Unat tarafından 1972’de basın-yayın bilimi denilmesi hem Ankara’da kurulan okulun Basın Yayın Yüksek Okulu (BYYO) adıyla tutarlı olması hem de basın-yayın bilimi yerine haberleşme sözcüğünün o yıllarda henüz

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (E), oya.tokgoz@media.ankara.edu.tr

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, haydeniz@marmara.edu.tr, orcid: 0000-0003-4481-632X

kullanımında olmamasıyla tutarlıdır denilebilir. Haberleşme sözcüğü yerine iletişim kullanımı tartışması 1980'lerde tamamlandı.

YÖK'ün gelmesiyle birlikte 1982'de Türkiye'de mevcut bulunan bütün Basın Yayın Yüksek Okulları rektörlüklere bağlandı.1992'de ise TBMM'de çıkarılan yasayla Basın Yayın Yüksek Okullarının adı İletişim Fakülteleri olarak değişti.

Nermin Abadan-Unat, 1972 yılında A.Ü SBF BYYO Müdürü olduğu zaman almış olduğu bir bursla mevcut bulunan okulları incelemek için yurtdışına giderek bu okulları yerinde inceledi. Bir kitap yazarak bu okulların çalışma düzenini anlattı.

Aynı zamanda bu kitabında İstanbul'da bulunan İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü hakkında bilgi vermektedir. Nermin Abadan-Unat'ın yazmış bulunduğu bu kitap hakkında ayrıntılı bilgi benim yazmış olduğum makede mevcut bulunmaktadır.

Sanırım iletişim bilimi ve iletişim sözcükleri 1980'lerde literatüre yerleşti. İletişim çalışmaları ile medya ve iletişim çalışmalarının literatüre girmesi ise çeviri çalışmalarının bir sonucudur. Doktora tezlerinin de katkı payı vardır.

Ben yapmış olduğum çalışmalarda genellikle iletişim, iletişim bilimi, medya ve iletişim çalışmalarını kullanmaktayım. Çeşitli kullanımların mevcut olduğunu söylemek hatalı olmaz. Bu durum için tercih meselesidir denilebilir.

Yakın zamanda hatıratınızı yazdığınız için de sormak isterim. Kişisel tarihinizin bir tür kaydını ve yeniden yazımı olarak da değerlendirilebilecek bu hatırat yazımının sonucunda medya ve iletişim çalışmalarının Türkiye'deki tarihsel seyrine ilişkin bir değerlendirme yapmanızı istesem neler söylersiniz?

İletişim duayeni olarak cesaretimi toplayarak anılarımı yazdım. Kasım 2021'de yazmış olduğum kitap yayınlanmış bulunuyor. Benim kitabımdan önce bazı radyocuların, televizyoncuların, gazetecilerin yazdıkları çok sayıda anı kitapları var denilebilir. Örnekler: radyo için Özden Cankaya, sinema için Türker İnanoğlu, gazete için Tufan Türeç, televizyon için Mirgün Cabas. İstenilirse bu örnekler çoğaltılabilir.

Alanın Türkiye'deki gelişimine ilişkin tarihsel bir dönemlendirme yaparken dikkate alınması gerektiğini düşündüğünüz unsurlar nelerdir sizce ve bu akademik çalışma alanının Türkiye'deki tarihini kuruluş, gelişme ve kurum-sallaşma şeklinde üç evreye ayırmanızı istesem, Türkiye'deki medya ve iletişim çalışmalarının tarihini hangi zaman aralıklarına göre dönemlere ayırırsınız?

Türkiye'de iletişim akademik çalışma alanının -gazetecilik uygulamaları ile kitle iletişim araçları- radyo, televizyon, sinema, gazetecilik olarak büyümüş olduğunu söylemek isterim. Bu yönden, gazeteciliğe ağırlık veren okullar yanında ilk örnek İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu kitle iletişim araçları üzerinde,

Eskişehir'de bulunan ise televizyon üzerinde büyümüşlerdir. Saydığım okulların kuruluş gelişme kurumsallaşmaları aynı yıllar içinde olmamıştır.

Basın Yayın Yüksek Okullarının kuruluş yıllarının genelde 1950-1980 arası olduğunu söyleyebilirim. Gelişme yılları ise 1990-2000 yılları arasındadır. Bu yıllar arasında Basın Yayın Yüksek Okulları artık iletişim fakültesi olmuşlardır. Aynı zamanda devlet üniversitelerine bağlı bulunan iletişim fakülteleri yanında vakıf üniversitelerine bağlı bulunan iletişim fakülteleri de kurulmaya başlamışlardır. Hem devlete hem de vakıf üniversitelerine ait bulunan iletişim fakültelerinin sayısı artmıştır. Bugün iletişim fakültelerinin sayısı 67 taneyi bulmuştur.

İletişim fakülteleri yönünden kurumsallaşmanın 2000'li yıllardan sonra başladığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte bence yetiştiğim üniversite ve fakülte olan Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin en iyi derecede kurumsallaşmış bulunan fakülte olduğunu söyleyebilirim. Diğerleri gelişme ve kurumsallaşma aşamasındadır demek kanımca hatalı değildir. Kimse kusura bakmasın.

Doktora için ABD'de Boston Üniversitesi'ne gittiğinizi biliyoruz, oradaki eğitim ve akademik çalışmalarınız hakkında biraz bilgi verir misiniz? Doktora öncesi ABD'deki bu tecrübenizin Türkiye'deki akademik hayatınız üzerindeki etkisi hakkında neler söylersiniz? Etkileşimde olduğunuz, etkilendiğiniz isimler veya iz bırakan kurumsal yapılar var mıdır?

Doktora yapmak için ben ABD'ye gitmedim keşke gidebilseydim. ABD'ye kazanmış bulunduğum UNESCO bursuyla yüksek lisans yapmak için gittim. 1969'da Boston University School of Public Communication'dan M.S in Journalism derecesini aldım. Doktoramı Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde siyaset bilimi alanında tamamladım. Aslında yaptığım doktora siyasal iletişim/medya ekonomisi üzerindeydi (1972).

A.Ü SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'nda, A.Ü SBF'den almış olduğum doktora ile doktor asistan olarak çalışmaya devam ettim. Nermin Abadan-Unat'ın isteği ve teklifi üzerine A.Ü SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'nda gazetecilik bölümünün kurulması ve benim gazetecilikle ilgili dersleri verebilmem için gerekli olan çalışmalara başladım. Temel Gazetecilik dersini öğrenciler için başlattığım gibi Haber Toplama ve Yazma Tekniği dersini vermeye başladım ve yürüttüm.

Temel Gazetecilik için hem kendim öğrendim hem de öğrenciler için ders notları hazırladım. 1981 yılında Temel Gazetecilik için hazırlamış bulunduğum ders notlarını kitap haline getirdim. Kitap SBF Yayınları içinde yayınlandı. 1981'de yayınlanmış bulunan *Temel Gazetecilik* kitabımın 15. baskısının yapılması için hazırlıklar yapmaktayım.

ABD'de yüksek lisans yaparken etkileşimde bulunduğum pek çok kimse oldu fakat devamı gelmedi. Bu durum Amerikalıların yabancılarla özellikle o yıllarda Müslümanlarla pek ilgilenmemelerinden kaynaklanmaktaydı. Yalnız benimle yakından ilgilenen Wathen-Dunn ailesiyle ölümlerine kadar dost olarak kaldık.

Doktora danışmanım Dr. David Manning White'nin iletişim araştırmaları bakımından üzerimde çok fazla etkisi oldu. Haber toplama ve yazma yönünden ise üzerimde etkisi olan diğer bir hocam ise Dr. Norman B. Moyes'dir. Her iki hocamı da maalesef çoktan kaybetmiş bulunmaktayım.

ABD'de araştırma yapmış bulunduğum çok sayıda kurumsal yapının olduğunu söyleyebilirim. Bunların sayısı çok olduğu için ancak birkaç tanesinin adını sıralayarak geçeceğim. Bunlar Boston University Mugar Library, Harvard University Library ve Boston Public Library.

Hatıratınızın yazımını yeni bitirmiş olduğunuzu da dikkate alarak doktora eğitiminiz ve tez yazım süreciniz hakkında okurlarımız ve akademik camia için bilgi vermenizi isteyeceğim. Nasıl bir doktora ve doçentlik tez süreçleri yaşadınız? Bu süreçte etkisi olan danışman hoca ve jüri üyeleri ile ilgili de bir değerlendirme yapmanızı istesem neler söylersiniz?

Yüksek lisans eğitimim sırasında ne gibi dersleri aldığım ve tezi yazmam sırasında yaşadığım sorunlar anı kitabımda ayrıntılı olarak anlatılıyor. Her zaman söylerim istediğim gibi bir tez yazamadım. Çok üzıldüm ama bu üzüntünün faydası yoktu.

Dr. David White'ten sonraki danışmanım olan Dr. James Shen çok aksi birisiydi. Tezin fotokopisini çekirip göndereceğim. Yüksek lisans tezimi Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Kütüphanesi'ne bırakmayı düşünüyorum.

Doktora eğitimine lisans eğitimimi tamamladıktan hemen sonra 1964-1965 akademik yılında başladım. Aynı yıl içinde bütün derslerimi ve seminerlerimi tamamladım. Doktora yeterli sınavlarına girebilecek duruma geldim. Yeterlik jürisine ise ilk çocuğuma hamileyken 1966'da girdim. Eşim stres nedeniyle başıma bir şeyler gelecek diye çok korkmuştu. Başarılı oldum.

Maalesef doktora tez jürimde danışmanım olan Nermin Abadan-Unat'tan başka tez konusuyla ilgili olan kimse bulunmuyordu. Diğer üyeler Mehmet Gönülbol ile Cevat Geray'dı. Benden önce doktora tez jürisine giren Ünsal Oskay gibi ben de tez jürilerimizde çok sıkıntı çektik. Doktora tezlerimiz düzeltme verilerek geçebildi. Ünsal Oskay ve benden sonra tez jürisine girmiş olan Aysel Aziz Uygur Kocabaşoğlu ile Nilgün Abisel de sıkıntı çekmiş olabilirler.

İletişimi, konusunu anlayabilmem ancak benim, Ünsal Oskay ve Aysel Aziz'in doktora tez jürilerine girmemizle mümkün olabildi. Özellikle, 1986-1987 akademik yılından itibaren yüksek lisans ve doktora programlarının Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü içinde disiplinler arası iletişim olarak açılması ve tezlerin hazırlanmasıyla gerçekleşebildi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde A.Ü BYYO'da iletişim yüksek lisans ve doktora programlarının açılması, belki açılmış olan programların en geç olanıdır. Bunu özellikle belirtmeliyim.

İletişim programlarını en erken açan üniversiteler İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleridir. Programlarını 1982’de YÖK’ün gelmesinin hemen ardından açmışlardır. Bu nedenle bu üniversitelerde ilk doktora tezleri hazırlanmış olarak 1988 yılında üniversitelerin sosyal bilimler enstitülerine sunulmuşlardır. İşin ilginç yönü ise bu üniversitelerin programlarında hiç iletişim dersi o yıllarda yoktur. Her iki üniversitede yaptırılan doktora tezlerinin danışmanları ise edebiyat, tarih, sosyoloji, hukuk gibi alanlardan gelmişlerdir. Bilgi olarak paylaşmak istiyorum: Prof. Dr. Bülent Çaplı, doktorasını böyle bir programdan, İstanbul Üniversitesi’nden, iletişim dersi okumadan almıştır.

Adı geçen A.Ü BYYO’da hazırlanmış olan ilk yüksek lisans ve doktora tezleri için ilk örnekler Lale Bostancı Kocaman (yüksek lisans tezi, 1991) ve Nazife Güngör’dür (Doktora tezi, 1996).

Sizin adlandırmanızla “İlk Beşler” olarak tasnif ettiğiniz isimlerle akademik ve entelektüel etkileşiminiz hakkında biraz bilgi vermenizi istesem neler söylersiniz? Beş isim de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye) bünyesindeki lisansüstü programlarda doktoralarını tamamladılar ve doçentliklerini de siyaset bilimi alanında aldılar. İletişimin bir akademik çalışma alanı olarak ayrışması ve bu isimle açılan lisansüstü programlarda yüksek lisans ve doktora tezlerinin hazırlanmasına geçiş süreciyle ilgili neler söylersiniz? O sürece ilişkin aklınızda kalan, iz bırakan bir konu veya gelişme var mı? Bu süreçle ilgili neler söylemek ve paylaşmak istersiniz?

1970’li yıllarda makalemde dikkatle belirttiğim gibi ilk beşler diye anılanlar doktoralarını A.Ü SBF’de siyaset bilimi alanında tamamladılar ama iletişim tezleri hazırladılar. Doçentliklerini ise üniversitelerarası kurul tarafından hazırlanmış bulunan jüriden geçerek kazandılar. Benim doçentlik jürimde Nermin Abadan-Unat, Münci Kapani, Şerif Mardin, Bülent Daver ve Cemal Mihçioğlu bulunuyordu. Jürimde bulunanlar çok iyi şekilde siyaset biliminden anlıyorlardı. İçlerinde yalnız Nermin Abadan-Unat ile Şerif Mardin sosyoloji ve iletişim biliyorlardı. Bu nedenle jüride çok sıkıntı çektiğimi ve çok zorlanmış olduğumu söyleyebilirim. Nermin Abadan-Unat tezlerimi hazırlarken bana pek yardım etti denilemez. Kendi çabalarımla jürilerde başarılı olmaya çalıştım denilebilir.

Alan tarihi açısından bakıldığında bu beş ismi alanın kurucu ismi olarak görebilir miyiz? Medya ve iletişim çalışmalarının Türkiye’de kuruculuğunu yapanlar şeklinde bir tasnif ve değerlendirme yapmanızı istesem neler söylersiniz?

Ünsal Oskay, Oya Tokgöz, Aysel Aziz, Uygur Kocabaşoğlu ve Nilgün Abisel 1970’lerde iletişim alanı bakımından çerçeveyi çizmişlerdir. Anılanlar aynı zamanda, A.Ü BYYO’da da toplumsal kalkınma ve iletişim, siyasal iletişim/medya ekonomisi, eğitim ve televizyon, radyonun tarihsel gelişimi, Türk sinemasının

yapısı üzerinde tezlerini hazırlamışlardır. 1980'li yılların başında ise Milli Eğitim Bakanlığı adına burslu olarak Fransa'ya gitmiş olan Raşit Kaya ile Korkmaz Alemdar doktoralarını tamamlayarak Türkiye'ye dönmüşlerdir. MEB adına Fransa'da ve ABD'de iletişim doktorası yapanlar olsa bile Türkiye'ye dönmemişler ve doktora yaptıkları ülkelerde kalarak üniversitelerde çalışmışlardır.

İlk 5'lerden olan Uygur Kocabaşoğlu radyo tarihi üzerinde doktorasını tamamladıktan sonra tarih alanına kaymayı tercih etmiştir. Ünsal Oskay, Oya Tokgöz, Aysel Aziz ve Nilgün Abisel iletişim üzerinde çalışmalarına devam etmişlerdir. Ünsal Oskay 1986'da A.Ü BYYO'dan ayrılarak Marmara Üniversitesi BYYO'ya doçent olarak gitmiştir. İstanbul'da Ünsal Oskay'ın gelmesiyle birlikte BYYO'larında ilk kez iletişim dersi öğretilmeye başlanmıştır.

Medya ve iletişim kuramları ve araştırmalardaki metodolojik yaklaşımları dikkate aldığımızda Türkiye'deki medya ve iletişim çalışmalarının ekolleşmesinden söz edebilir miyiz? Chicago ve Frankfurt Okulları, İngiliz Kültürel Çalışmalar vb. okulların/ekollerin Türkiye'deki yansımaları hakkında ve Türkiye'deki alan birikiminin kendine has ekoller/okulları ortaya çıkarıp çıkarmadığı ile ilgili neler söylersiniz?

Türkiye'de yeterli bilimsel birikim olmadığı için Chicago Okulu, Frankfurt Ekolu, Kültürel Çalışmalar gibi okullaşmadan söz etmenin zor olduğunu söylemem hiç hatalı olmaz. A.Ü SBF BYYO'nun ve daha sonra A.Ü İLEF'in kendine göre bir birikim oluşturduğunu söyleyebilirim. Diğer iletişim fakültelerinde böyle bir birikim olduğunu söylemek yanlış olur. Bununla birlikte Türkiye'de Frankfurt Okulu, Chicago Okulu, Kültürel Çalışmaların zaman zaman farklı alanlarda yapılan bilimsel çalışmalara yansımaları olduğunu söylemek gerekir. Hala da Kültürel Çalışmalar üzerinde süregelenlerdir.

Yapılan çalışmalar çeviriler şeklinde olabildiği gibi betimleyici çalışmalar şeklinde kendini göstermiş bulunmaktadır. Beybin Kejanlıoğlu ve Meral Özbek Frankfurt Ekolu; Levent Yaylagül, Oya Tokgöz, Nazife Güngör, Oğuzhan Taş ve Burak Özçetin Anglo-Amerikan Kuramı ile eleştirel kuram; Oya Morva Chicago Okulu üzerinde çalışmalar hazırlamışlardır.

Bir de dönemsel çalışmalar ve doktora tezleri kapsamındaki bir konuyu da müsaadenizle size sormak isterim. İlk Beşliler arasında saydığımız Ünsal Oskay Hoca'nın doktora tezi, kütüphane ve kurumsal arşivlerimizde yer almamaktadır. Sadece bir fotokopisine ulaşmıştım, bunu sizinle de paylaşmıştım. "Gelişim Açısından Kültür Değişimi" başlıklı Ünsal Oskay'ın doktora teziyle ilgili ve bu tezin arşivlerimizde yer almayışı ile ilgili bir değerlendirmenizi almak isterim.

Ünsal Oskay'ın doktora tezinin hazırlanmış olarak gördüğümü çok iyi hatırlıyorum. Jüriden geçtikten sonra tezine düzeltilme verildiğini de biliyorum. Yalnız

Ünsal'ın tezini düzeltip düzeltmediğini bilmiyorum, çünkü ben doktora tezimi bitirmekle meşguldüm. İlk beşler makalemi hazırlarken Ünsal Oskay'ın doktora tezinin SBF arşivinde mevcut bulunmadığını görünce şaşırđım. Kütüphanedeki arşive bakana birisine mi verdiniz diye sorduğumu çok iyi biliyorum. Bana verilen yanıt doktora tezleri kütüphaneden dışarı çıkarılamaz, eğer başka bir doktora tezi üzerinde çalışacaksınız burada çalışabilirsiniz şeklindeydi.

Sanırım doktora tezini düzeltmeden Ünsal Oskay TRT ödülünü kazanan çalışmasını -ki bu çalışmayı doktora tezi sınırlar- hazırlarken doktora tezinin düzeltilmesini boş vermiş olabilir. Doktora tezini neden SBF arşivine teslim etmediğini ise gerçekten bilmiyorum.

Bir de doktora tez danışmanlığını yaptığınız öğrencilerinizle ilgili de bir değerlendirmenizi almak isterim. YÖK'ün Ulusal Tez Merkezi'ni taradığımda doktora düzeyinde danışmanlığınızda tezini tamamlayan ilk ismin Haluk Geray (1988) ve son öğrencinizin ise Gökhan Korkmaz (2015) olduğunuz görmekteyiz. YÖK'ün kayıtları dikkate alındığında toplamda 13 doktora tezini yönettiğiniz anlaşılıyor: Haluk Geray, Ahmet Tan, M. Kemal Öke, Nazife Güngör, Süleyman İrvan, Nurcan Törenli, Ömer Özer, Erdal Dağtaş, Çağla Kubilay, Besim Yıldırım, Elif Küçük Durur, İlkay Demirkürek, Gökhan Korkmaz. Danışmanlığınızda hazırlanıp kayıtlarda yer almayan bir doktora tezi olabilir mi? Bu tezlerin hazırlandığı programlar ve öğrencilerinizle ilgili bir değerlendirme yapmanızı istesem neler söylersiniz?

Ben A.Ü İletişim Fakültesi'nden emekli oluncaya kadar 30 tane yüksek lisans tezi ile 10 tane doktora tezi tamamlattırdım. YÖK'teki Haluk Geray tezinden önce ben iki tane daha doktora tezi yaptırmıştım. Bunlar Erol Mutlu (1986) ile Veysel Batmaz'ın (1987) doktora tezleriydi. Bu tezler A.Ü İletişim Fakültesi Kütüphanesi'nde bulunan tez arşivinde bulunuyorlar. Ben Beybin Kejanlıoğlu ve Erol Mutlu hakkında tez hazırlarken Erol'un tezine bakarak görüşlerimi anlattım.

Emekli olduktan sonra ise 5 tane doktora tezi üzerinde süren çalışmaları tamamlattırdım. Bunlar sırasıyla Besim Yıldırım, Çağla Kubilay, Elif Küçük Durur, İlkay Demirkürek ile Gökhan Korkmaz'ın doktora tezleridir. Benim hazırlattığım yüksek lisans tezleri olsun doktora tezleri olsun hemen hemen hepsi kuram görgül çalışma şeklinde yapılmışlardır.

Aktif olarak doktora programlarında hoca olarak halen katkı vermeye devam ettiğiniz iletişim fakülteleri bünyesindeki lisansüstü programlar ve akademik bilgi üretimi hakkında bir değerlendirme yapmanızı istesem neler söylersiniz? Bu çerçevede Türkiye'de medya ve iletişim çalışmalarının kurumsallaşma düzeyi ile ilgili gelinen aşamayı nasıl değerlendirirsiniz?

Emekli olduktan sonra A.Ü İletişim Fakültesi'nde halen doktora düzeyinde yılda 2 tane ders vermekteyim. Programda benimle birlikte ders verenlerin hepsi

A.Ü İletişim Fakültesi'nden doktora'dır. Çoğunluğu ise benim rahle-i tedrisimden geçmiş bulunmaktadır diyebilirim. Kimse ukalalık ediyorum sanmasın.

Türkiye'de mevcut yüksek lisans ve doktora programları hakkında bilgim, programlara internet üzerinden bakmam veya hazırlanmış bulunan tezleri görmem/okumam şeklinde olabiliyor. 1970'li yılların başından itibaren son 50 yıldan beri geçen süre içinde Türkiye'de, okullarda olsun fakültelerde olsun, daha önce de belirttiğim gibi kurumsallaşma düzeyine ancak olabildiği kadar erişilebildi. Oya Tokgöz çok kendini beğenmiş derlerse desinler, daha çok fırın ekmek yenmesi gerekiyor dersen hata yapmış olmam.

Hem eğitim hayatınız hem de hoca olarak akademik çalışmalarınızın tümünün Ankara Üniversitesi bünyesinde yer aldığını biliyoruz. Ankara Üniversitesi dışında hoca olarak görev yaptığınız üniversiteler, fakülte veya lisansüstü programlar oldu mu? Bunlar hakkında da biraz bilgi verir misiniz?

A.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde disiplinler arası iletişim programı ancak 1986-1987'de açılabilir. Halbuki pek çok program bizden önce açıldı. Bana Gazi Üniversitesi'ne bağlı bulunan sosyal bilimler enstitüsünde açılmış bulunan iletişim programında 3-4 yıl süre içinde yüksek lisans gazetecilikle ilgili bir ders okuturdular. Bu programda 4-6 tane yüksek lisans tezi hazırlattığımı hatırlıyorum.

Son olarak akademisyenlik ve hocalık ile ilgili de görüşlerinizi almak isterim. Sizce akademisyenlik ve hocalığın temel özellikleri nelerdir, bir akademisyenden ne beklersiniz? Düşüncelerinizden hareketle Türkiye'de iletişim akademisyenleri ile ilgili de bir değerlendirme yapabilir misiniz? Bu çerçevede akademiye düşünen genç akademisyen adaylarına neler tavsiye edersiniz?

Akademisyenlik yapan öğretim üyesi bence araştırma yapan, araştırmanın raporunu yazan, yayına hazırlayan kimsedir. Akademisyenlik gerçekten zor bir süreçtir. Yapılan iş çok ağırdır. Eleştirilse/eleştirilmese bile anlaşılmadığı içindir kanısındayım. Bu yüzden Türkiye'de gerçekten araştırma yapanların sayısı azdır. Keşke sayıları artsa diyorum.

Hocalık/öğreticilik yapma, öğrenciye kendi öğrenmiş olduklarını anlatarak ders vermedir/okutmadır. Eğer öğrencilerle gerçekten ilgilenir, ödev verir, sınav yapar, sınav sonuçlarını değerlendirirse doğal olarak... Kimseyi pek zan altında bırakmak istemem ama iyi akademisyenler ancak belli devlet üniversitelerinde bulunuyorlar veya bulunuyorlardı. Hocalar ise hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde ders veriyorlar.

Henüz Türkiye'de tam kurumsallaşma olmadığı/olmadığı için akademisyen/hoca ayrımı karışık bir şekilde yer alıyor. Zaman ne gösterir bilemem.

Çok teşekkür ederiz.